

Conjunt de Sant Sebastià de Montmajor

Caldes de Montbui

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Serrats de Dalt, del Mig i de Baix
Emplaçament: Carretera de Caldes de Montbui a Sant Sebastià de Montmajor
Alçada: 507

Coordenades:

Latitud: 41.6644
Longitud: 2.11882
UTM Est (X): 426640
UTM Nord (Y): 4612891

Classificació

Número de fitxa: 08033 - 312
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Contemporani Romànic Modern
Segle: XI-XX
Estat de conservació: Bo
Notes de conservació: Cal restaurar la torre del campanar de l'ermita de Sant Sebastià.
Fitxes associades: 306-307-309310-311-313-354-355-356-357-358-359-360-361
Protecció: Legal
Observacions protecció: Pla d'Ordenació Urbanística Municipal
Número inventari: Si (IPA 34694)
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Fàcil
Ús actual: Social
Titularitat: Pública
Titular: Ajuntament de Caldes de Montbui (Pl. de la Font del Lleó, 11)

Fitxes associades:

[Rellotge de sol de Can Masprat](#)

[Cal Ton, núm. 18](#)

[Cal Codina, núm. 19](#)

[Trull del Serrat de Baix](#)

[Font del Trull del Serrat de Baix](#)

[Can Vives](#)

[Rellotge de sol de Can Targa](#)

[Cal Pastor, núm. 17](#)

[Can Motis del Serrat de Baix](#)

[Rellotge de sol de la Rectoria](#)

[Font de Sant Sebastià](#)

[Safareig de Sant Sebastià](#)

[Cementiri de Sant Sebastià de Montmajor](#)

[Rectoria de Sant Sebastià de Montmajor](#)

[La Rectoria. Restaurant](#)

[Retaule gòtic de Sant Sebastià de Montmajor](#)

[Talla de fusta de Sant Silvestre](#)

[Font de Sant Sebastià del Serrat de Baix](#)

[Torre del Rellotge](#)

[La Torre Vella](#)

[Ca l'Andreu](#)

[Església de Sant Sebastià de Montmajor](#)

[Can Basté](#)

[Can Segarreta](#)

[Can Cuixeta](#)

[Can Cuixa](#)

[Can Prat](#)

[Can Rei](#)

[Orgue de l'església de Sant Sebastià de Montmajor](#)

Autoria de la fitxa Laura Bosch Martínez

Data de registre de la ds., 29/11/2008 - 01:00

fitxa:

Descripció

Conjunt arquitectònic format per varis grups de cases, una ermita dedicada a Sant Sebastià i un cementiri, agrupades en tres serrats: Serrat de Dalt, Serrat del Mig i Serrat de Baix, situats entre les muntanyes de Gallifa i del Farell. En el Serrat de Baix trobem Can Masprat, amb les següents cases agrupades en dos carrers: Can Segarreta, Can Cuixeta, Can Cuixa, Can Prat, Can Rei, Can Masprat, núm. 17, Can Masprat, núm. 18, Can Masprat, núm. 19, El Trull del Serrat de Baix i Can Motis del Serrat de Baix. Al Serrat del Mig, trobem Can Vives i Can Targa. Finalment, al Serrat de Dalt hi ha l'ermita de Sant Sebastià de Montmajor amb el cementiri adossat a migdia, la Rectoria coneguda com a Can Pepet, el restaurant, anomenat "La Rectoria", Ca l'Andreu, Can Basté, Ca l'Alzina, Can Miqueló, Ca la Vicaria, Can Gil, Casa del carrer de Santa Margarida, núm. 5, Can Motis del Serrat de Dalt i el celler actualment en desús. L'emplaçament de les cases és gairebé estratègic. Les tècniques de construcció emprades en aquest conjunt rural està basada en l'economia i la funcionalitat. En la construcció d'aquestes cases s'utilitzava el material de l'entorn: la pedra, la fusta, el fang, la calç i el formigó. El sistema constructiu tradicional emprat està basat en la conjunció d'un seguit d'elements combinats amb gran senzillesa: el mur de càrrega i els pilars, els arcs i les voltes, el bigam -jàsseres, cavalls i encavallades-, els ràfecs de coberta, els sistemes de

cobriments de l'estructura de la teulada i els revestiments. Algunes de les cases més rellevants, destaquen pels acabats perimetrals de les portes i les finestres. Són resseguits amb carreus i amb llindes també de pedra, i en els casos de les portes acabades en forma d'arc, aquest és resseguit per dovelles de pedra, algunes d'elles amb una inscripció a la clau.

Aquest conjunt de cases tenen habitualment com a edificis annexos, llenyers, trulls, corts i masoveries, que amb el temps han estat convertides en residències per l'estiu i/o caps de setmana.

El nombre més corrent de plantes són dues: planta baixa i planta primera; en algun cas, golfes. L'ús al qual estaven destinats antigament era la planta baixa per a tancar-hi el bestiar, la planta primera per a viure-hi i les golfes, en el cas d'existir-ne, per emmagatzematge. Els tancaments d'aquestes cases són bàsicament de pedra combinada amb argamassa amb vista a una resistència més alta. L'arremolinat de la façana no és general, atesa la qualitat i la resistència de la pedra; només era emprat en situacions on l'aparença de l'edifici llueïa un acabat més noble i no tan auster com la pedra extreta directament de la naturalesa. Un dels factors importants que caracteritzen el conjunt és la geologia del territori, és dir, el tipus de pedra, en aquest cas granítica o d'esmolat. Els perímetres poden estar resseguits de pedres carejades o carreus de major magnitud que els emprats a la paret. Pel que fa al tipus de coberta, les cases disposen de coberta de dues vessants, o a una vessant, desaignant generalment cap a la façana principal. Les bigues que suporten el pes de la coberta són de fusta i les llates disposades per canal. La teula sempre àrab. El pendent de la coberta oscil·la al voltant del 30% com en la majoria de comarques catalanes, per les seves similituds climatològiques.

Per les cases de caire més modest, tenen acabats més simples; no disposen de pedra carejada o carreus que ressegueixen les portes i finestres, però sí que poden portar llindes de fusta. Quan el perímetre de les obertures és resseguit amb pedra carejada, el ràfec sol ser amb volades combinades entre rajol i teules. Però generalment l'estructura del ràfec és molt senzilla.

Com a element més important i a destacar és l'ermita de Sant Sebastià, que consta d'una sola nau amb transsepte que dona a la planta en forma de creu llatina. La planta té, una capçalera triabsidal, en la que l'absis del centre és de planta quadrada i els dos laterals de planta semicircular.

Observacions:

Antigament la rectoria era un edifici força gran, amb el trull i les corts pel bestiar. El Sr. Pepet Coll en aquest indret hi tenia una mica de restaurant i bar. Les altres dependències quedaren a l'abandó. Fa uns anys, el Sr. Caparrós, amb la seva esposa compraren la part més malmesa de la rectoria on hi havia el trull i un forn de pa, restaurant-ho i obrint un restaurant a la part de baix i la part de dalt dedicada a l'ofici de luthier i habitatge. Encara actualment queda una petita part per restaurar.

(Continuació descripció)

A l'extrem de migdia del transsepte hi ha un altre absis, també de planta semicircular. La nau i el transsepte són coberts per una volta de canó seguit i els absis per voltes de quadrant d'esfera excepte el central que ho és per una volta de canó seguit. La trobada de la nau amb l'absis central es realitza, mitjançant un doble reclau amb el qual es crea un arc intermedi de transició entre l'amplada de la nau i la de l'absis, més estret. També presenta unes finestretes de doble esqueixada i arc rodó situades a les façanes de llevant, migdia i ponent. A l'exterior de l'absis presenten una ornamentació a base de arcuacions i faixes llombardes. La façana de llevant és ornamentada amb un fris d'arcuacions cada un, separats per dues lesenes verticals que defineixen tres espais, estrets i allargats. A les façanes laterals d'aquest absis continua el fris format per un grup de quatre arcuacions, en què els extrems són delimitats també per les lesenes corresponents. A la façana de migdia s'hi pot observar una finestra. Els absis laterals i absidiola presenten una decoració llombarda amb un fris de sis arcuacions limitades als extrems per dues lesenes. Sobre la volta de la nau i en l'encreuament amb el transsepte hi ha un petit campanar de torre que consta de planta quadrada amb dos pisos de finestres a les quatre cares sense divisions interiors i coberta per una falsa volta piramidal feta amb carreus. La coberta, és de teula àrab, amb una cornisa formada per peces de ceràmica moderna. La pedra, utilitzada en la construcció de l'ermita va ser desbastada a la cara vista per tal de deixar-la més o menys plana. Els arcs de les diferents obertures són fets amb pedra de petites dimensions a la qual s'ha donat la forma

de dovella.

A l'interior d'ella hi ha un retaule gòtic molt ben conservat, una talla de fusta original del segle XII de Sant Silvestre, un orgue portàtil fet a Collbató unes pintures al fresc pintades per Vilà i Arrufat. Cal destacar quatre rellotges de sol, dos d'ells pintats a l'oli i que es troben, el primer d'ells, al Serrat de Baix, a Can Masprat, el segon, a Can Targa, en el Serrat del Mig, i els dos últims al Serrat de Dalt, concretament a Ca l'Alzina i a la Rectoria – restaurant. Finalment cal destacar d'aquest conjunt la font de Sant Sebastià, situada sota l'esplanada on es realitza l'Aplec, entre dos plataners, i que en un dels esglaons hi ha gravada la data 1820.

(Continuació història)

Segons Moreu-Rey (1962) el nom de Serrat de Baix es correspondria antigament amb el nom de Serrat de Masprat, de Sant Sebastià. A l'entrada del Serrat de Baix, hi ha uns rajols ceràmics amb el nom de Masprat.

També troba documents referents al Mas Prat, anomenat com a "mansi des P. de Munt maior" (1438); possessions "d en P.", "del Prat" (XVI); "a Masprat", "Mas Prat" (segle XX). Antic mas de Sant Sebastià: actualment el grup de cases reben el nom de cal Anton, cal Dents, cal Codina.

Sobre el llinatge, Moreu-Rey hauria documentat un tal Gerardus Prat o Prats (1318, 1322) que cobrava els rèdits de Sant Cugat a la parròquia de Sant Sebastià de Montmajor i d'altres veïnes. Els següents esmentats, Moreu-rey fa constar que és segur que pertanyin a la mateixa casa: Pere de Prat (1337, 1339); Jaume Prat (1405); Guillem de Prat, fill de Barthomeu de Prat 1413). A l'any 1740 encara el registre de baptismes de Sant Sebastià recollia el naixement d'un Prat.

Història

Sant Sebastià de Montmajor, al Vallès Oriental, és un poblet de menys de deu habitants en el municipi de Caldes de Montbui al Vallès Oriental. Està situat entre les muntanyes de Gallifa i del Farell.

L'alou de Sant Sebastià de Montmajor està documentat des del 1065, i el 1098 ja pertanyia al monestir de Sant Cugat. Durant els primers temps de repoblació, algunes parcel·les de terra van ser donades a l'ordre de Sant Benet. I amb l'auspici d'aquest orde es van fundar parròquies com la de Sant Sebastià de Montmajor. Aquestes parròquies, en beneficiar-se dels acords de pau i treva, van donar lloc a petits nuclis de poblament. El 1216, el bisbe de Barcelona va confirmar la donació de Sant Sebastià a l'església de Caldes. Al cap de molts anys, el 1868, va ser declarada parròquia independent i li van ser agregades cases de la parròquia de Gallifa com Ginestós, Salví, Montbou o Oller, entre d'altres.

El poble consta ja des de 1065, formava part de la llista de llocs que depenien del Monestir de Sant Cugat; justament fou una decisió de l'Abadia aixecar l'església romànica de Sant Sebastià.

El nucli de població principal i més antic, es troba en una fondalada tot baixant del Farell, anomenat primerament Montmajor; des d'aquí se'ns obre una vall on sobresurt el Castell de Gallifa; hi ha escassament deu cases distribuïdes en un parell de minúsculs carrers, que coincideixen formant un angle recte; la plaça que dona accés a l'església, ho fa també en la seva part inferior, al restaurant, la part més elevada del poble és el petit cementiri.

En el camí comú, des de Castellar del Vallès, Sentmenat i Sant Llorenç de Savall, s'arriba al poble per l'anomenada baixada del rellotge, actualment només una torre sense senyalització, on hi ha havia un rellotge que se sentia tant des del nucli principal, com des del Serrat de Baix.

El poble ha canviat poc en els seus més de mil anys d'història; avui amb una mínima població permanent, sense cap mena de servei, i situat al final d'una carretera. El restaurant viu del turisme.

Segons Moreu-Rey (1962), l'any 999 el vicari del monestir de Sant Cugat del Vallès comprà al compte de Barcelona el gran alou de Montmajor (actual Farell), que comprenia tota la muntanya des de la falda meridional vora Sentmenat i Palaudàries fins al torrent del castell de Gallifa al nord. S'hi bastí l'església de Sant Sebastià anys abans del 1077, data d'una de les primeres notícies documentades que es tenen on se l'anomena "ecclesia sancti Sebastiani de monte maiore". La pertinença tant del lloc com de l'església al

cenobi sant cugatenc fou ratificada els anys 1098, 1120 i 1131 per butlles dels papes Urbà II i Calixt II i una escriptura de confirmació de bens del comte Ramon Berenguer III, respectivament. L'any 1216 el bisbe de Barcelona, confirmava la donació amb certes reserves a favor de l'església de Caldes, que ocasionà plets i discussions i si bé els rectors els nomenava Sant Cugat, sovint l'església de Caldes s'hi oposava com consta que féu el 1305. Sembla que el 1400 era sufragània de Caldes. A causa de la migrades del terme el sosteniment d'un rector era difícil. El 1413 era a càrrec del de Sant Llorenç Savall, moment en que l'església només tenia dos feligresos. Als segles posteriors consta com a parròquia de vegades annexa o encomanada a la de Caldes, alguna vegada havia estat regida pels rectors de Gallifa. El 1868 fou erigida en parròquia independent i li van ser unides diverses cases de la parròquia de Gallifa de Sant Llorenç i de Caldes. Actualment conserva el caràcter parroquial però torna a ésser en la pràctica, sufragània de Caldes. Segons Moreu-Rey, l'any 1657, l'ermita tenia els altars dedicats a Sant Silvestre i a Sant Pere. L'any 1744 tenia la talla de Sant Isidre, sense altar i el de Sant Crucifix. Consta també que més tard n'hi hagué un dedicat a Santa Roser. Finalment, documenta de l'any 1776 els altars dedicats als Sants Crucifix, Roser i Isidre i Silvestre, sense comptar l'altar major.

Bibliografia

- ADELL I GISBERT, Joan-Albert. (1986). L'arquitectura romànica. Col·lecció: coneguem Catalunya. Pàgs.75. Els llibres de la frontera, 16. Barcelona.
- BARRAL I ALTET, Xavier. (1984a). Sant Cugat Salou (o del Racó), dins Catalunya Romànica. Fundació Enciclopèdia Catalana; volum XI, pàgs. 345. Barcelona.
- GARCIA I CARRERA, R. (1986). Esglésies i Capelles romàniques de Caldes de Montbui, Pàgs.27-30. Editorial Egara. Terrassa.
- GARCIA I PIÑOL, R. (1972). L'art de bizanci a Sant Sebastià de Montmajor, "Muntanya", núm. 660. Butlletí del CEC. Barcelona.
- MAS I DOMÈNECH, J. (1906-1921). Notes històriques del Bisbat de Barcelona. 13 volums. Establiment tipogràfic "La Renaixensa". Barcelona (primera edició 1908).
- MOREU-REY, (1962). Pàg. 207.
- MOREU-REY, (1964). La Rodalia de Caldes de Montbui. Repertori històric de noms de lloc i de noms de persona. Ed. Teide. Barcelona.
- MOREU-REY, (1964). Caldes de Montbui, capital degana del Vallès. Rafael Dalmau editor. Barcelona.
- MOREU-REY, (1964). Sant Sebastià de Montmajor. Impremta Joan Sallent. Sabadell.
- RIUS I SERRA, J. (1945). El cartulario de "Sant Cugat" del Vallès. III volums. Consejo Superior de Investigaciones Científicas, pàg. 290. doc. 343. Barcelona.
- VALL-MASVIDAL, Ramon. (1983). El romànic del Vallès, pàg. 168. Ed. AUSA. Sabadell.
- VALLÈS ALTÉS, Joan (?). Ramon Rogent i el seu entorn. Biblioteca Serra d'Or, pàg. 61-62. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- WHITEHILL, Walter Muir. (1974). L'art romànic a Catalunya, segle XI, pàgs. 48-49. Edicions 62 (primera edició 1941). Barcelona.

